

Overzicht van de verenigingen en instellingen op het terrein van de hydrologie in Nederland en internationaal, alsmede een overzicht van de hydrologische dokumentatie

Inleiding

Bij het lezen van de in vragende vorm gestelde titel van dit artikel rijst reeds het vermoeden dat de Nederlandse hydrologen niet op eenvoudige wijze, bijv. in één vereniging, zijn verenigd. Dat is ook zo. Men kan dit betreuren, maar moet zich dan wel realiseren dat dit het gevolg is van de historische ontwikkeling die in Nederland al begonnen is voordat de hydrologie die aandacht kreeg die zij thans zowel nationaal als internationaal geniet. Gelukkig is de bestaande situatie ook niet al te somber,

PROF. DR. IR. J. C. VAN DAM
Stichting Hydrologisch Centrum (SHC), Delft

PROF. DR. G. B. ENGELEN
Stichting Hydrologisch Centrum (SHC), Delft

IR. Th. G. MARTIJN
Stichting Hydrologisch Centrum (SHC), Delft

PROF. IR. A. VOLKER
Stichting Hydrologisch Centrum (SHC), Delft

omdat een negental Nederlandse verenigingen en instellingen de behoefte aan coördinatie van hydrologische activiteiten heeft onderkend en zich daartoe heeft verenigd in de Stichting Hydrologisch Centrum (SHC). De SHC werd opgericht op 18 mei 1973. Aan haar oprichting is destijds ruime bekendheid gegeven in de vakliteratuur. Desondanks is de schrijvers van dit artikel, allen bestuurslid van de SHC gebleken dat vele Nederlandse hydrologen, zowel jongere als oudere, onvoldoende bekend zijn met het bestaan, de doelstellingen en werkwijzen van de stichting en haar negen participanten, verwante instellingen in Nederland, de internationale organisaties op het terrein van de hydrologie en de nationale vertegenwoordigingen daarvan. Zij vonden daarin aanleiding dit overzicht samen te stellen, onderverdeeld in een hoofdstuk 'Nederlandse verenigingen en instellingen' en een hoofdstuk

'Internationale verenigingen en instellingen' en er bovendien een hoofdstuk over 'Hydrologische dokumentatie' aan toe te voegen.

1. Nederlandse verenigingen en instellingen

In de inleiding is reeds gebleken dat dit artikel is geboren in het bestuur van de nog jonge SHC. Voor het verkrijgen van een overzicht biedt de SHC als samenwerkingsverband bovendien een goed aanknopingspunt.

De SHC is geen vereniging, het is een stichting. De SHC kent daardoor ook geen leden, maar slechts bestuursleden en wel evenveel als er participerende organisaties zijn; dat zijn er nu negen te weten zes verenigingen en drie 'overigen':

Verenigingen:

- de Afdeling Gezondheidstechniek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (KIvI);
- de Sectie voor Cultuurtechniek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (KIvI);
- de Studiekring voor Cultuurtechniek van het Koninklijk Genootschap voor Landbouwwetenschap (KGL);
- de Hydrologische Kring van het Koninklijk Nederlands Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap (KNGMG);
- de Afdeling Fysische Geografie van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG);
- de Vereniging van Waterleidingsbelangen in Nederland (VWN).

Overigen:

- de Commissie voor Hydrologisch Onderzoek TNO (CHO-TNO);
- het Hydrologisch Colloquium;
- de Sectie voor Hydrologische Wetenschappen van het Nederlands Comité van de Union Géodésique et Géophysique Internationale (UGGI).

De bestuursleden van de SHC worden aangewezen door de participerende organisaties. De activiteiten van dit kleine gezelschap bestaan uit coördinatie van de hydrologische activiteiten van de participerende organisaties. De coördinatie betreft zowel de hydrologische onderwerpen als de data van de activiteiten. In het kader van deze samenwerking is bovendien overeengekomen dat de participerende verenigingen hun bijeenkomsten en excursies die zijn gewijd aan hydrologische en waterhuishoudkundige onderwerpen onderling zoveel mogelijk zullen openstellen voor leden van de bij de SHC aangesloten verenigingen. Voor een goede communicatie tussen de participanten onderling en tevens om bekendheid te geven aan de activiteiten van andere Nederlandse, buitenlandse en internationale verenigingen en instellingen op

het terrein van de hydrologie, verzorgt het sekretariaat van de SHC viermaal per jaar de zogenaamde 'SHC-Informatie'. Het sekretariaat ontvangt daarvoor de gegevens van de participerende organisaties zowel met betrekking tot hun eigen activiteiten als met betrekking tot de internationale verenigingen die zij in Nederland vertegenwoordigen. Daarnaast ontvangt en verwerkt het sekretariaat nog informatie over niet vertegenwoordigde Nederlandse, buitenlandse en internationale verenigingen.

De SHC-Informatie, stencil in zeer beperkte oplage, is uitsluitend bestemd voor de participerende organisaties. Zij nemen daaruit datgene over in hun verenigings-tijdschriften dat voor hun leden van belang is.

Achtereenvolgens worden nu eerst de hiervoor opgesomde participerende organisaties beschreven en daarna de verwante verenigingen en instellingen in Nederland. Deze beschrijvingen zijn geenszins volledig. Bedoeld is slechts de hydrologische invalshoek te belichten.

De Afdeling Gezondheidstechniek van het KIvI

Gezondheidstechniek is een zeer breed terrein. Het bestrijkt zaken als verlichting en geluidsisolatie in woon- en werkruimten, luchtverontreiniging, behandeling van vaste en vloeibare afvalstoffen, produktie van drinkwater. Dit laatste onderwerp geeft de relatie met de hydrologie of haar toepassing in de waterhuishouding. Sommige bijeenkomsten van de afdeling liggen derhalve geheel of gedeeltelijk op het terrein van de hydrologie.

De Afdeling Gezondheidstechniek publiceert in het tijdschrift 'de Ingenieur' (wekelijks).

De Sectie voor Cultuurtechniek van het KIvI en de Studiekring voor Cultuurtechniek van het KGL

De Sectie en de Studiekring worden hier gelijktijdig genoemd en wel omdat hun wetenschappelijke bijeenkomsten altijd gezamenlijk zijn. In deze bijeenkomsten treffen overwegend civiel ingenieurs en landbouwkundig ingenieurs elkaar op het terrein van de cultuurtechniek. De cultuurtechniek kan nog worden onderverdeeld in de droge en de natte cultuurtechniek. Bovendien is de cultuurtechniek in recente tijden uit haar oorspronkelijke opzet van landinrichting, drainage en waterbeheersing gegroeid en krijgen thans ook aspecten van verstedelijking en recreatie de aandacht. De waterbeheersing staat vaak centraal of maakt deel uit van de activiteiten van deze verenigingen.

Het bestuur van de Sectie fungeert tevens als nationaal comité voor de International

Commission on Irrigation and Drainage (ICID), waarover meer in hoofdstuk 2. De publikatiemedia van de Sectie en van de Studiekring zijn respectievelijk de Ingenieur (wekelijks) en het Landbouwkundig Tijdschrift (tweewekelijks). Via het KGL kan men zich ook abonneren op het Netherlands Journal of Agricultural Science.

De Hydrologische Kring van het KNGMG

Deze Kring is opgericht in 1970 op initiatief van een aantal hydrogeologen die het terrein van de geohydrologie betraden. Weldra traden ook niet geologisch geschoolde hydrologen toe. Daardoor werd het terrein ook geleidelijk verruimd van het deelgebied geohydrologie tot de hydrologie. De Kring mag zich verheugen in een sterk groeiend ledental. De Kring organiseert momenteel een viertal bijeenkomsten per jaar en geeft zesmaal per jaar een gestencilde Nieuwsbrief uit. Deze Nieuwsbrief bevat aankondigingen, boekbesprekingen, verslagen van congressen en symposia. De Hydrologische Kring onderhoudt de Nederlandse kontakten met de International Association of Hydrogeologists. Het lidmaatschap van de Kring staat ook open voor niet-leden van het KNGMG en de kontributie is zeer gering.

De Afdeling Fysische Geografie van het KNAG

Deze Afdeling heeft uiteraard ook belangrijke aanknopingspunten met de hydrologie en de waterhuishouding. Het publikatiemedium van het KNAG, het Geografisch Tijdschrift, verschijnt vijfmaal per jaar. Daarnaast bestaat een Nieuwsbrief van het KNAG, Agora, welke tienmaal per jaar wordt uitgegeven. Hierin staan vermeld algemene mededelingen, aankondigingen over activiteiten van de vereniging en haar afdelingen, korte congresverslagen e.d.

De Vereniging voor Waterleidingsbelangen in Nederland

De VWN begeeft zich op het terrein van winning, zuivering en distributie van drinkwater. Vooral de winning geeft aanleiding tot bijeenkomsten en publikaties gewijd aan hydrologische onderwerpen of met hydrologische inslag.

Het verenigingsorgaan van de VWN is het tijdschrift H_2O en verschijnt om de twee weken. Het tijdschrift H_2O is tevens het officiële orgaan van

— de Vereniging van Exploitanten van Waterleiding-bedrijven in Nederland (VEWIN);

— de Nederlandse Vereniging voor Afvalwaterzuivering (NVA) en

— het Keuringsinstituut voor Waterleiding-artikelen (KIWA) NV.

De VWN onderhoudt de Nederlandse kontakten met de International Water Supply Association (IWSA).

Tot zover de zes participerende verenigingen. De drie 'overigen' in de Stichting hebben een andere signatuur, ook onderling en daardoor ook een andere inbreng in het samenwerkingsverband. Onderstaande beschrijvingen geven dit nader aan.

De Commissie voor Hydrologisch Onderzoek TNO werd opgericht op 15 februari 1946 nadat reeds in 1944 de besprekingen hierover waren geopend. De Commissie bestaat uit de hoofden van diensten die hydrologisch onderzoek in Nederland bedrijven. Momenteel zijn dat er een kleine zeventig. Vanaf haar oprichting is de CHO een TNO-commissie geweest. Het bestuur van de Commissie bestaat uit het zgn. Klein Comité, dat momenteel uit negen leden bestaat. Het bestuur wordt bijgestaan door een technisch en een administratief sekretaris, die beiden andere hoofdtaken hebben. Daarom wordt thans gewerkt aan de realisering van een sekretariaatsbureau dat de coördinatie van het hydrologisch onderzoek in Nederland, die van het begin af centraal heeft gestaan, ook in de tegenwoordige tijd van schaalvergroting en steeds snellere ontwikkelingen kan effectueren.

De CHO/TNO heeft vooral brede bekendheid gekregen door haar Technische Bijeenkomsten, waarvan er één à twee per jaar werden georganiseerd, met het doel de leden van de CHO voor te lichten over problemen en recente ontwikkelingen op het gebied van het hydrologisch onderzoek in Nederland. Deze bijeenkomsten worden behalve door de leden van de CHO ook door de zgn. vaste genodigden bezocht.

De vaste genodigden werden daartoe door hun directeur voorgedragen aan het administratief sekretariaat dat sinds lang wordt gevoerd door mej. M. B. van Lennep van de Centrale Organisatie TNO.

De voordrachten, gehouden op de Technische Bijeenkomsten, alsmede enkele speciale onderwerpen zijn opgenomen in de bekende reeks boekjes 'Verslagen en Mededelingen van de Commissie voor Hydrologisch Onderzoek' verzorgd door TNO.

In het samenwerkingsverband van de SHC heeft de CHO-TNO zich bereid verklaard haar Technische Bijeenkomsten waar mogelijk open te stellen voor leden van de zes hiervoor genoemde verenigingen.

Het Hydrologisch Colloquium (HC)

Het HC bestaat eveneens reeds lang. Het kent wel leden maar geen contributie. Men kan door het Colloquium als lid worden geaccepteerd op voordracht van een lid van het Colloquium waarbij van

het kandidaat-lid verwacht wordt dat hij een wetenschappelijke inbreng zal hebben. De activiteiten van het Colloquium bestaan uit voordrachten, aanvankelijk uitsluitend op het gebied van de mathematische beschrijving van grondwaterstromingen, tegenwoordig op het gehele gebied van het grondwater. De naam Hydrologisch Colloquium is daardoor enigszins misleidend. Zij geeft een breder terrein aan dan hetgeen het Colloquium daadwerkelijk bestrijkt en is illustratief voor wat men lang geleden in Nederland onder hydrologie verstond. In het samenwerkingsverband van de SHC stelt ook het HC haar bijeenkomsten (twee tot vier per jaar) open voor leden van de zes hiervoor genoemde verenigingen. Het HC heeft een eigen tijdschrift.

De Sectie voor Hydrologische Wetenschappen van het Nederlands Comité van de UGGI

Deze Sectie is een besloten gezelschap van ca. dertig leden, representanten van overheidsdiensten en ingenieursbureaux. De Sectie komt slechts één à tweemaal per jaar bijeen ter onderlinge informatie over activiteiten van de onder de UGGI ressorterende International Association of Hydrological Sciences (IAHS), waarover meer in hoofdstuk 2. De Sectie brengt alle haar ter beschikking staande informatie in voor publikatie in de SHC-Informatie opdat verdere verspreiding onder Nederlandse hydrologen mogelijk wordt. De Sectie heeft geen eigen publikatiemedium.

Tot zover de participerende organisaties. Nu volgen de verwante verenigingen en instellingen, die niet in de SHC participeren.

De Nederlandse Bodemkundige Vereniging (NBV)

De NBV organiseert jaarlijks twee evenementen, waarbij soms ook raakvlakken met de hydrologie liggen, bijv. daar waar grondwater en bodemvocht in het geding zijn. Hoewel niet toegetreden tot de SHC informeert de NBV toch de SHC over haar activiteiten.

De Nederlandse Vereniging Water, Land en Ruimte (voorheen de Nederlandse Vereniging voor Landaanwinning)

Deze vereniging heeft ook menig aanrakingsvlak met de hydrologie zowel in haar bijeenkomsten en exkursies als in haar zeer verzorgde jaarverslagen en enkele andere uitgaven. Interessant zijn de reducties die men als lid van deze vereniging geniet op abonnementen op het tijdschrift 'Land en Water', het driemaandelijks bericht Zuiderzeewerken en het driemaandelijks bericht Deltawerken.

Het Nationaal Comité voor het Internationale Hydrologische Programma (IHP)

Dit Comité start in 1975, in opvolging van het Nationaal Comité voor het Internationaal Hydrologisch Tienjarenplan (IHD), (georganiseerd door UNESCO, van 1965 t/m 1974, zie hoofdstuk 2) en krijgt een taak en een samenstelling die veel overeenkomst vertonen met die van het Nationaal Comité voor het Internationaal Hydrologisch Tienjarenplan. Het oude zowel als het nieuwe Comité was respectievelijk wordt ingesteld door de minister van Onderwijs en Wetenschappen, onder wie alle UNESCO-zaken ressorteren. Het aantal leden is gering. De Nederlandse bijdragen in het Internationaal Hydrologisch Tienjarenplan zijn vastgelegd in een 38 bladzijden tellend verslag dat door belangstellenden kan worden aangevraagd bij de technisch sekretaris ir. J. W. van der Made, Rijkswaterstaat, Hooftskade 1, Den Haag.

De SHC mag zich verheugen in de welwillende medewerking van het Nationaal Comité voor de verstrekking van informatie die interessant is voor Nederlandse hydrologen.

De Subcommissie voor de Hydrogeologie van de Commissie voor de Geologische Wetenschappen van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

De Subcommissie is een overlegorgaan van representanten van het hoger onderwijs in de (geo)-hydrologie in Nederland met vertegenwoordigers uit de beroepspraktijk, ter voortdurende aanpassing van het hoger onderwijs en het postdoctoraal onderwijs op de behoeften uit en de mogelijkheden van de praktijk. Uiteraard is dit een besloten gezelschap. De voorstellen voor postdoctoraal onderwijs vinden nadere uitwerking in samenwerking met de hierna te vermelden Stichting Postdoctoraal Onderwijs in de Gezondheidstechniek. De SHC ontvangt ook hiervan mededeling.

De Stichting Postdoctoraal Onderwijs in de Gezondheidstechniek, gevestigd te Delft

Deze Stichting heeft reeds enige malen haar administratief en organiserend kader ingezet ter realisering van korte cursussen die zowel onder de trefwoorden hydrologie als gezondheidstechniek begrepen kunnen worden.

2. Internationale verenigingen en instellingen

Hydrologie is een nog jonge wetenschap en de internationale verenigingen en instellingen op dit gebied en het aanverwante terrein van de waterhuishouding zijn van vrij recente datum. De pionier op dit gebied was de 'International Association of Scientific Hydrology' (IASH) voortgekomen uit een in 1922 opgerichte Sectie voor Hydrologie van de Internationale Geode-

tische en Geofysische Unie (UGGI). Gedurende enkele tientallen jaren zou de IASH de enige internationale organisatie op het terrein van de hydrologie blijven en een vrij kleine groep van belangstellenden binden; eerst toen in de vijftiger jaren het belang van de hydrologie en de betekenis van het beheer der waterhulpbronnen algemeen werd ingezien, kwam de vereniging tot bloei en zagen ook enkele gespecialiseerde organen van de Verenigde Naties in de hydrologie en de waterhuishouding een dankbaar werkterrein. Toen kwam er ook meer belangstelling van de zijde van de inmiddels in aantal toegenomen Nederlandse hydrologen die zich zo actief betoonden dat tot tweemaal toe een Nederlander als president van de IASH werd aangewezen.

De Vereniging neemt nog steeds de eerste plaats in onder de niet-gouvernementele internationale organisaties op het gebied van de hydrologie. Haar werkterrein is uitgebreid tot de toepassing van de hydrologie voor de ontwikkeling van de waterhulpbronnen en haar naam werd daarom in 1971 gewijzigd in 'International Association of Hydrological Sciences' (IAHS). Zij omvat thans de volgende wetenschappelijke commissies:

- International commission on surface water;
  - International commission on subsurface water;
  - International commission on erosion and sedimentation;
  - International commission on snow and ice;
  - International commission on water quality;
  - International commission on water resources relations and systems;
- terwijl er bovendien op diverse vakgebieden werkgroepen zijn ingesteld.

In hoofdstuk 1 van dit artikel werd reeds vermeld dat het contact tussen de IAHS en de Nederlandse hydrologen wordt onderhouden door de 'Sectie voor Hydrologische Wetenschappen van het Nederlands Comité van de UGGI'.

Een tweede internationale vereniging van meer recente datum die zich geheel aan de hydrologie wijdt — zij het alleen aan een deel daarvan — is de 'Association Internationale des Hydrogéologues' (AIH). Zoals de naam aangeeft gaat het vooral om het grondwater vanuit geologisch oogpunt. Voor het contact met Nederland wordt zorg gedragen door de voorzitter van de Hydrologische Kring.

Naast deze beide verenigingen bestaat een aantal associaties die zich bewegen op terreinen waar het water niet centraal staat

maar wel een belangrijke rol speelt zoals bij stuwdammen, irrigatie, drinkwatervoorziening enz. Deze associaties nemen nu en dan in hun bijeenkomsten hydrologische onderwerpen die voor hun werkterrein van bijzondere betekenis zijn. Van deze associaties kunnen worden genoemd:

- ICID (International Commission on Irrigation and Drainage);
- ICOLD (International Commission on Large Dams);
- IWSA (International Water Supply Association).

Een bijzondere plaats wordt ingenomen door de IAHR (International Association for Hydraulic Research) die zich vooral op het gebied van de vloeistofmechanica beweegt. Voor hydrologen zijn in het bijzonder vermeldenswaard de activiteiten van het IAHR-Committee on Flow through Porous Media en het IAHR-Committee on Water Resources Systems.

Reeds enige jaren streeft de sekretaris-generaal van de IAHR, prof. ir. H. J. Schoemaker, ernaar om een nauwere samenwerking te bereiken van de niet-gouvernementele organisaties op het gebied van het water.

Zoals reeds vermeld dateren de bemoeiingen van de gouvernementele organisaties — in de eerste plaats de organen van de Verenigde Naties — eerst van geruime tijd na de Tweede Wereldoorlog. Toch was ook hier een vroege pionier, de ECAFE (Economic Commission for Asia and the Far East) die reeds in 1949 een 'Bureau of Flood Control' instelde, dat zich al spoedig ook met hydrologie ging bezig houden. Van alle regionale economische commissies van de Verenigde Naties is deze commissie — thans geheten Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP) — nog steeds de meest actieve op hydrologisch gebied door het organiseren van symposia en ambulante seminaria en het uitgeven van handleidingen en andere publikaties.

De grote mondiale programma's op hydrologisch gebied kwamen geruime tijd later. Zo lanceerde UNESCO in het begin van de zestiger jaren het programma van de 'International Hydrological Decade' (Hydrologisch Tienjarenplan) voor het decennium 1965 - 1974. Het programma omvatte het verzamelen van basisgegevens, het opstellen van inventarisaties en van waterbalansen, het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek op nagenoeg ieder deelterrein van de hydrologie, het bevorderen van de opleiding van hydrologen en het verspreiden van kennis.

De organisatie van het Tienjarenplan was gebaseerd op de Nationale Comité's, de

internationale werkgroepen voor programma-onderdelen en de medewerking van vele gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties. De gehele zaak werd gedirigeerd door de Coördinerende Raad, gesteund door een speciale eenheid binnen het UNESCO-sekretariaat.

Al heeft het Tienjarenplan niet bewerkstelligd dat in tien jaar het hydrologisch onderzoek over de gehele wereld het peil heeft bereikt dat door de economische ontwikkeling is geboden en al zijn 112 deelnemende landen lang niet allen even actief geweest, toch kan worden gesteld dat dit programma een succes is geworden. Er is dan ook eind 1974 besloten een blijvende samenwerking in het leven te roepen in de vorm van het Internationaal Hydrologisch Programma (IHP). Hierbij zal vooral aandacht worden geschonken aan de mondiale waterbalans, de invloed van menselijke activiteiten op de hydrologische kringloop en de nieuwe ontwikkelingen in de hydrologie, zoals mathematische modellen van het afvoerproces, stochastische modellen van hydrologische tijdreeksen, nucleaire waarnemingstechnieken en detectie op afstand met in het bijzonder het gebruik van satellietwaarnemingen.

De vertegenwoordiging van Nederland wordt geleid door een Nationaal Comité dat gezien het gouvernementele karakter van het programma een ambtelijke commissie is. Een tweede mondiaal programma van internationale samenwerking op hydrologisch gebied wordt uitgevoerd door de 'Commission on Hydrology' (CHy) van de Wereld Meteorologische Organisatie (WMO). Deze commissie werd — zij het in enigszins andere vorm — opgericht in 1960 als uitvloeisel van het feit, dat in vele landen meteorologie en hydrologie in één dienst zijn gecombineerd. Hoewel het werkterrein van deze commissie een ander karakter had dan dat van het Hydrologisch Tienjarenplan en vooral betrekking had op netwerken, instrumenten, waarnemingen, voorspelling van rivierafvoeren, voorschriften en handleidingen etc., was er toch een duidelijke overlapping met het terrein van het Tienjarenplan. Daarbij kwam dat de samenwerking tussen de Sekretariaten van WMO en UNESCO geenszins ideaal te noemen was. Gelukkig is hierin sedert een paar jaar verandering gekomen. Volgens een werkovereenkomst zal het IHP zich vooral op de wetenschappelijke aspecten van de hydrologie richten en de CHy op de operationele aspecten. Voorts zullen de werkprogramma's van beide groepen in gezamenlijke vergaderingen worden besproken zoals in 1974 reeds is geschied toen in Parijs de resultaten van het Hydrologisch Tienjarenplan werden opgemaakt.

Volgens de constitutie van de WMO treedt voor elk land de hoofddirecteur van het nationale meteorologische instituut als vertegenwoordiger op en het is dus het KNMI in Nederland dat verantwoordelijk is voor de inbreng in de Commission on Hydrology. Daar het KNMI uiteraard ook vertegenwoordigd is in het Nationale Comité voor het IHP zullen de zaken die de CHy betreffen ook in dit comité worden besproken.

Een andere gouvernementele organisatie op hydrologisch gebied die voor Nederland van veel belang is, wordt gevormd door de 'Commission Internationale de l'hydrologie du Bassin du Rhin' (CHR). Hoewel het Hydrologisch Tienjarenplan de aanleiding is geweest de commissie op te richten, behoort deze niet tot de regionale commissies van het Tienjarenplan maar wordt alleen gevormd door de oeverstaten: Duitsland, Frankrijk, Nederland, Oostenrijk en Zwitserland. De commissie is thans bezig met het samenstellen van een monografie als aanloop tot een moderne analyse van het afvoerverschijnsel in het stroomgebied van de Rijn.

Daar hydrologie en waterhuishouding ten nauwste verbonden zijn volgen hier nog enkele mededelingen over de internationale organisaties op het gebied van 'water resources development'.

Wat de niet-gouvernementele organisaties betreft, werd hierboven reeds de IAHS genoemd die sedert 1971 een commissie bezit voor 'water resources relations and systems'. Kort nadien werd in de Verenigde Staten een speciale vereniging opgericht de 'International Water Resources Association' (IWRA) die in december 1975 haar tweede wereldcongres gaat houden. Laatstgenoemde associatie tracht — in tegenstelling tot de IAHS — ook bestuurders, juristen en geografen bij haar activiteiten te betrekken. Zoals reeds vermeld zijn de gouvernementele organisaties de laatste tien jaar bijzonder actief geworden op het gebied van de waterhuishouding.

Behalve aan het kwantitatieve aspect is vooral de laatste vijf jaar veel aandacht geschonken aan kwaliteitsproblemen en aan water als een der drie hoofdelementen van het milieu.

Naast de reeds genoemde ESCAP moet de 'Economic Commission for Europe' (ECE) worden genoemd met het 'Committee on Water Problems' als uitvoerend orgaan. Nederland is bij de activiteiten van beide organisaties betrokken daar het lid is van beide regionale economische commissies. Zeer actief is ook de OECD met haar 'Water Management Sector Group' en de daaraan verbonden werkgroepen als onderdeel van het 'Environment Committee'.

Alsof dit alles nog niet voldoende is, hebben ook de Raad van Europa, de NAVO en de EEG hun programma's vooral op het gebied van waterkwaliteit. Deelneming aan al deze activiteiten is enerzijds voor een klein land als Nederland van veel betekenis om 'bij' te blijven, maar de spreiding over zoveel organisaties vormt wel een zware belasting.

Terugkerende naar de hydrologie tenslotte nog een enkel woord over de mogelijkheid van het verkrijgen van informatie over de vele nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de hydrologie, vooral buiten Nederland. Dokumentatie wordt in hoofdstuk 3 van dit artikel behandeld en daarom moge worden volstaan met het noemen van een vijftal vooraanstaande periodieken en wordt voorbijgegaan aan de vele tijdschriften op aanverwant gebied waarin nu en dan hydrologische onderwerpen worden behandeld.

De periodieken die geheel of grotendeels aan de hydrologie zijn gewijd zijn:

- Het Bulletin van de IAHS: 'Hydrological Sciences'.
- De 'Journal of Hydrology' uitgegeven door de Noordhollandse Uitgeversmaatschappij te Amsterdam.
- Het 'Journal of the Hydraulics Division' van de American Society of Civil Engineers.
- De 'Water Resources Journal' van de American Geophysical Union.
- De 'Deutsche Gewässerkundliche Mitteilungen' uitgegeven door de Bundesanstalt für Gewässerkunde te Koblenz.

Al met al hebben de Nederlandse hydrologen mogelijkheden genoeg om zich op de hoogte te houden van hetgeen buiten Nederland op hun gebied gebeurt; of zij er de tijd voor hebben is een andere vraag.

3. Hydrologische Dokumentatie

Hydata (Water Resources Index) wordt maandelijks gepubliceerd door de American Water Resources Association, 206 East University Ave, Urbana, Illinois. Abonnementen via: Circulation Department, AWRA, Urbana, Illinois 61801, USA. Abonnementkosten: \$ 25,— per jaar voor niet-leden en bibliotheken. Voor leden van de AWRA is het abonnement bij de lidmaatschapsprijs inbegrepen. (Leden: \$ 18,—; student-leden: \$ 5,—; institutionele leden: \$ 75,—; corporation leden: \$ 100,—). *Hydata* heeft als doelstelling het verschijnen van publikaties op het gebied van hydrologie en waterbeheersing zo snel mogelijk te signaleren door alle titels op dit vakgebied zo spoedig mogelijk na verschijnen van tijdschriften en andere periodieke en niet-

periodieke uitgaven te vermelden. Men wil op deze wijze de tijd die verloopt tussen verschijnen van een publikatie en het opnemen van een samenvatting daarvan in de grote 'Abstract' tijdschriften en dokumentatie-systemen overbruggen. Iedere maandelijkse uitgave bevat in een eerste deel de volgende rubrieken:

- A. Lijst van periodieke publikaties waarvan in het betreffende nummer van Hydata literatuuropgaven zijn opgenomen.
- B. Integraal gereproduceerde inhoudsopgaven van periodieke literatuur.
- C. Gedeeltelijk overgenomen inhoudsopgaven van periodieke literatuur (voor zover belangrijk in hydrologie en waterbeheer).
- D. Inhoudsopgaven van niet-periodieke literatuur.
- E. Geselecteerde titels van niet-periodieke literatuur.
- F. Patenten op het vakgebied buiten de Verenigde Staten.

In het tweede deel van Hydata is nieuws opgenomen van de AWRA. De eerste jaargang van Hydata verscheen in 1965. Het index-tijdschrift bestrijkt een zeer groot aantal publikaties, waaronder vele die slechts incidenteel voor hydrologie en waterbeheer belangrijke artikelen bevatten.

(Selected) Water Resources Abstracts wordt tweemaal per maand gepubliceerd door het Water Resources Scientific Information Centre, Office of Water Resources Research, US Department of the Interior door de National Technical Information Service (NTIS), US Department of Commerce. Een jaarabonnement via NTIS bedraagt \$ 56,25, bij vooruitbetaling te voldoen. De eerste jaargang van Selected Water Resources Abstracts verscheen in 1968. Water Resources Abstracts publiceert samenvattingen van de met water verbonden aspecten van de biologische-, fysische- en sociale wetenschappen, zowel als van ingenieurs- en juridische aspecten van watereigenschappen, waterbeheersing, watergebruik en waterbeheer. Iedere samenvatting bevat thans een lijst van trefwoorden die tevens in de jaarlijkse Water Resources Thesaurus als ingangen zijn opgenomen. Een uitgebreid netwerk van federale en staatsinstellingen, universitaire en andere instituten etc. in de USA voedt het systeem van informatie. De samenvattingen zijn verdeeld in 10 hoofdrubrieken met ieder weer onderverdelingen.

- 01 Eigenschappen van water.
- 02 Kringloop van het water.

- 03 Watervoorziening, watervermeerdering en waterbesparing.
- 04 Beheer en beheersing van waterhoeveelheden.
- 05 Beheer en bescherming van waterkwaliteit.
- 06 Watervoorraad plannen.
- 07 Water-gegevens systemen.
- 08 Ingenieurswerken m.b.t. water.
- 09 Mankracht, financiering en faciliteiten.
- 20 Wetenschappelijke en technische informatie.

Daarnaast bevat ieder nummer nog de volgende registers:

- 1. onderwerpenregister;
- 2. auteursregister;
- 3. register van instellingen waar samengevatte artikelen zijn gepubliceerd;
- 4. register van artikelnummers volgens speciale code;
- 5. lijst van instellingen en de door hen opgestelde samenvattingen met artikelnummers.

Bibliographie des Sciences de la terre, Cahier G: Hydrologie, géologie de l'ingénieur et formations superficielles werd maandelijks uitgegeven door het Bureau de Recherches Géologiques et Minières (BRGM), Département Documentation van 1968 tot en met 1971 en vanaf 1972 in samenwerking met het 'Centre national de la recherche scientifique (CNRS)' in Frankrijk. Jaarlijks wordt een extra registernummer gepubliceerd. De delen van 1968 - 1971 zijn verkrijgbaar bij het BRGM, Service Géologique National, BP 6009-45018 Orléans, Cédex, France. De delen vanaf 1972 en abonnementen zijn verkrijgbaar bij CNRS, Centre de Documentation, 26 Rue Boyer, 75971, Paris Cédex 20.

Cahier G (section 226) van deze Franse dokumentatiereeks bevat 3 rubrieken:

- a. Hydrologie,, hydrogeologie en oppervlaktewater hydrologie, kringloop.
- b. Ingenieursgeologie.
- c. Oppervlakte-afzettingen.

Ieder nummer bevat: een auteursregister, een onderwerpenregister, een geografisch register en een lijst van titels van artikelen. Deze serie bevat geen samenvattingen van artikelen, maar bestrijkt wel een zeer breed scala van publikaties.

Dokumentation Wasser wordt sinds 1960 maandelijks gepubliceerd door de Deutscher Arbeitskreis Wasserforschung e.V. en bevat samenvattingen van publikaties op voorgeperforeerde bladen die reeds uitgevoerd zijn als bibliotheekstelselkaartjes. De rubricering is op grond van de nummering

van de Universele Decimale Classificatie. Daarnaast zijn drie banden uitgegeven, die resp. bevatten: I. Decimale classificatie; II. Begrippenregister; III. Lijst van tijdschriften, waaruit uittreksels worden gemaakt. Tevens bestaat de mogelijkheid originele of gekopieerde exemplaren van de besproken artikelen tegen kostprijs te betrekken van de Dokumentation Wasser. Abonnementen zijn via de uitgever: Deutscher Arbeitskreis Wasserforschung e.V., Zentrale Dokumentation Wasser, 4000 Düsseldorf, Rosenstrasse 66 en/of Erich Schmidt Verlag, 4800 Bielefeld, Postfach 7330 verkrijgbaar. Abonnementsprijs DM 18,80 per nummer (12 nummers per jaar). Losse nummers DM 22,80.

WL-Dokumentatiegegevens wordt afhankelijk van de rubriek één- of tweemaal per maand gepubliceerd door het Waterloopkundig Laboratorium, Afdeling Bibliotheek en Documentatie, Postbus 177, Delft 2200. Abonnementen kunnen via dit adres besteld worden. De abonnementsprijs van het totale, ongesorteerde pakket dokumentatiekaartjes in enkelvoud bedraagt f 325,—. Tevens bestaat de mogelijkheid voor abonnering in tweevoud en voor een gedeelte van de rubrieken.

WL Dokumentatiegegevens vormen een dokumentatiesysteem waarin de wereldliteratuur over stromingsproblemen wordt geselecteerd vanuit waterbouwkundig en werktuigkundig standpunt. Toezending geschiedt van dokumentatiekaartjes, voorzien van een excerpt en van aanduidingen waar het originele document in Nederland verkrijgbaar is. Er zijn 3 hoofdgroepen van rubrieken:

W (1 t/m 5) = ontwikkeling vakgebied en technisch wetenschappelijk onderzoek;
I (1 t/m 3) = middelen en instrumenten voor technisch wetenschappelijk onderzoek en gegevens van/voor onderzoek en voor uitvoering van projecten;
T (1 t/m 5) = toepassingen van technisch wetenschappelijke onderzoekresultaten. Jaarlijks worden ca. 6500 nieuwe informatie-eenheden ingevoerd. Vanaf 1957 zijn 'WL Dokumentatiegegevens' beschikbaar. Exemplaren van de bij dit systeem behorende Hydraulica Dokumentatie Code en de alfabetische onderwerpsingang tot de HDC zijn afzonderlijk in boekvorm beschikbaar.

Een folder met uitvoerige gegevens is op aanvraag verkrijgbaar.

Dokumentatie op het gebied van de waterleidingliteratuur. De dokumentatie op het gebied van de waterleidingliteratuur betreft behalve waterleiding-technische onderwerpen ook wel hydrologische onderwerpen. Ze wordt onder auspiciën van de Commis-

sie Samenwerking Literaturokumentatie Waterleiding (SALIWA) verzorgd door het Keurings- en Speurwerkinstuut van de Nederlandse Waterleidingbedrijven KIWA NV, Sir Winston Churchill-laan 273, Rijswijk.

In 1973 werden door de in deze dokumentatiepool samenwerkende waterleidingbedrijven en instututen 100 tijdschriften op het gebied van de waterleidingstechniek bewerkt. Via deze pool konden in dat jaar 2215 referaten van nieuwe boeken en tijdschriften worden verspreid. Naast de SALIWA bestond er een dokumentatiepool betreffende ontzouting (OZEBRA).

In 1973 werden hiervoor 460 referaten gemaakt op het gebied van de ontzouting. Sinds 1 februari 1975 is de OZEBRA opgenomen in de SALIWA.

Men kan zich bij het KIWA abonneren op de SALIWA referatenlijsten. Voor niet-waterleidingbedrijven is het abonnementsgeld f 200,— per jaar.

De Nederlandse Waterleidingbedrijven nemen ook deel aan de dokumentatiepool op het gebied van de verontreiniging van bodem, water en lucht (BOWAL).

Deze pool kent geen abonnementen. De deelnemende instellingen nemen alle aktief deel aan de dokumentatiewerkzaamheden.

Naschrift

De auteurs hebben getracht een oriëntatietableau in te richten in hydrologisch Nederland. Het is natuurlijk denkbaar dat nog andere informatie passend in dit tableau aan het uitzicht of de aandacht van de auteurs ontsnapt is. Voor eventuele aanvullingen van lezerszijde houden wij ons ten zeerste aanbevolen. Ons adres is: Stichting Hydrologisch Centrum, p/a Waterloopkundig Laboratorium, Postbus 177, Delft.

Omgekeerd is het sekretariaat gaarne tot uw dienst voor het verstrekken van nadere informaties, zoals adressen van de sekretariaten van de verenigingen.

Tenslotte willen we graag verspreiding geven aan de veel geuite vraag: Waarom publiceren Nederlandse hydrologen zo weinig? In dit verband willen wij vooral wijzen op de mogelijkheid in het Engels voor een internationale lezerskring te publiceren in het bulletin van de IAHS of in het Journal of Hydrology.

Delft, voorjaar 1975.

